

Comhthéacs 1:

Caidrimh

1.1 Struchtúir theaghlaigh

aonad teaghlaigh, *family unit*

comhluadar, *household*

craobh ghinealaigh, *family tree*

duine muinteartha, *family member*

grúpa teaghlaigh, *family grouping*

saol an teaghlaigh, *family life*

teaghlach aontuismitheora, *one-parent family*

teaghlach núicléach, *nuclear family*

teaghlach sínte, *extended family*

1.2 Róil agus freagrachtaí sa teaghlach

airgead a shaothrú, *to earn money*

airgead a sholáthar, *to provide money*

arán a chur ar an tábla, *to put bread on the table*

bean tí, *housewife*

cleithiúnaí, *dependent*

fear tí cois teallaigh, *stay-at-home husband*

gaol cleithiúnach, *dependent relative*

leanbh cleithiúnach, *dependent child*

máthair atá ag obair, *working mother*

máthair shingil, *single mother*

Liosta Foclóra AS & A2

ról an athar, *role of the father*

ról na máthar, *role of the mother*

1.3 Brúnna ar theaghlaigh

ag sodar i ndiaidh na n-uaisle, *keeping up with the Jones'*

ardráta úis, *high interest rate*

brú airgeadais, *financial pressure*

cárta creidmheasa, *credit card*

dífhostaíocht, *unemployment*

drochiompair clainne, *bad behaviour by children*

fiacha, *debts*

foréigean teaghlaigh, *domestic violence*

morgáiste, *mortgage*

táillí, *fees*

teaghlach ar ioncam íseal, *low-income family*

teaghlach gan dídean, *homeless family*

teaghlach neamhinniúlach, *non-coping family*

ús, *interest*

1.4 Cliseadh aonad an teaghlaigh

alcólahas, *alcoholism*

andúil, *addiction*

andúil i gcearrbhachas, *gambling addiction*

andúil i nduga, *drug addiction*

andúil in alcól, *alcohol addiction*

cearrbhachas, *gambling*

Liosta Foclóra AS & A2

cliseadh doleigheasta pósta, *irretrievable marriage breakdown*

cliseadh pósta, *marriage breakdown*

cliseadh teaghlaigh, *family breakdown*

colscaradh, *divorce*

droch-choinníollacha sóisialacha, *poor social conditions*

droch-chumarsáid, *poor communication*

drochscileanna sóisialacha, *poor social skills*

géarchéim theaghlaigh, *family crisis*

teaghlach mífheidhmiúil, *dysfunctional family*

1.5 Tuismitheoirí ag obair

coinníollacha oibre, *working conditions*

cúram leanaí, *childcare*

easpa ama, *lack of time*

easpa seirbhísí um chúram leanaí, *lack of childcare services*

easpa tacaíochta, *lack of support*

feighlí leanaí, *babysitter*

naíolann lae, *crèche*

naíonra, *nursery*

naíscoil, *nursery school*

strus oibre, *working stress*

uaireanta oibre, *working hours*

1.6 Saincheisteanna glúine

an saol fadó, *life long ago*

an saol mar a bhí, *life as it was*

Liosta Foclóra AS & A2

an saol mar atá, *life as it is*
an saol nua-aimseartha, *the modern world*
cultúr nua-aimseartha, *modern culture*
luachanna traidisiúnta, *traditional values*
nua-aimseartha, *modern*
ó ghlúin go glúin, *from one generation to the next*
seanaimseartha, *old-fashioned*
sinsearaigh, *ancestors*
teaghlach sínte, *extended family*
teicneolaíocht, *technology*

1.7 Caidrimh phearsanta agus idirphearsanta

comhairle, *advice*
comhairle a chur ar dhuine, *to give someone advice*
comhairleoir, *counselor*
comhrá, *conversation*
cumarsáid, *communication*
easpa scileanna éisteachta, *lack of listening skills*
éisteacht, *listening*
idir dhá chomhairle, *in two minds*
réitigh, *to get along*
scileanna éisteachta, *listening skills*

1.8 Tuairimí sochaíocha

An tAcht um an Dlí Teaghlaigh, *Family Law Act*
buiséad teaghlaigh, *family budget*

Liosta Foclóra AS & A2

clinic pleanála clainne, *family planning clinic*
comhairliú teaghlaigh, *family counselling*
dlí teaghlaigh, *family law*
forlíonadh ioncam teaghlaigh, *family income supplement*
ionad teaghlach, *family centre*
lárionad comhairle teaghlaigh, *family advice centre*
liúntas leanaí, *family allowance*
pleanáil clainne, *family planning*
pleanáil nádúrtha clainne, *natural family planning*
ról na heaglaise, *role of the church*
ról na scoileanna, *role of the schools*
sláinte theaghlaigh, *family health*
sochar teaghlaigh, *family benefit*
stair theaghlaigh, *family history*
tacaíocht do theaghlaigh, *family support*

1.9 Ról inscne sa tsochaí

ceannaireacht, *leadership*
ceart na mban, *women's rights*
déan leithcheal ar, *discriminate against*
in aghaidh leithcheala, *anti-discrimination*
inscne, *gender*
leatrom, *discrimination*
leithcheal, *discrimination*
leithcheal ar bhonn gnéis, *sexual discrimination*
mná san ionad oibre, *women in the workplace*

Liosta Foclóra AS & A2

1.10 Daoine óga agus a gcuid fadhbanna sa tsochaí

aineolas, *ignorance*

alcól, *alcohol*

anabaíocht, *immaturity*

drugaí, *drugs*

easpa oideachais, *lack of education*

freagracht mhorálta, *moral responsibility*

mí-úsáid substaintí, *substance abuse*

scaoilteacht mhorálta, *moral laxitude*

1.11 Saincheisteanna tráthúla

athruithe dlí, *changes in law*

claonta, *biased*

cothrom na Féinne, *fair play*

eolach, *informed*

Comhthéacs 2:

Sláinte & Stíl Mhaireachtála

2.1 Folláine fhisiceach - cothú agus aclaíocht

aclaíocht, *exercise*

araíocht, *fitness*

caidrimhs shóisialta, *social relationships*

caitheamh aimsire, *hobbies*

codladh, *sleep*

cothú, *nourishment*

cumarsáid, *communication*

folláine, *well-being*

idirghníomhú sóisialta, *social interaction*

oiliúint, *nutrition*

scíth, *rest*

stíl mhaireachtála, *lifestyle*

2.2 Freagracht phearsanta

aibíocht, *maturity*

comaoin, *consideration*

dualgais, *duties*

fóna, *dependable*

freagracht, *responsibility*

neamhspleáchas, *independence*

oibleagáidí, *obligations*

Liosta Foclóra AS & A2

umhal, *dutiful*

2.3 Iarmhairtí dul i riosca - caitheamh tobac, alcól agus drugaí

Acht na nDrugaí Dainséaracha, *Dangerous Drugs Act*

ainbhéas drugaí, *drug habit*

an géarchor creidmheasa, *the credit crunch*

andúil i ndrugaí, *drug addiction*

bainistiú fiach, *debt management*

biotáille, *spirits*

caitheamh tobac, *smoking*

cártaí creidmheasa, *credit cards*

cearrbhachas, *gambling*

drong drugaí, *drug gang*

fiacha, *debts*

gáinneálaí drugaí, *drug trafficker*

geallghlacadóir, *bookmaker*

iasachtaí, *loans*

mangaire drugaí, *drug dealer*

meisceoir, *drunkard*

meisceoireacht, *drunkenness*

meisciúil, *intoxicating*

ródháileog, *overdose*

ródháileog drugaí, *drugs overdose*

2.4 Féinghortú

aird, *attention*

Liosta Foclóra AS & A2

cóir leighis, *treatment*
comhairleoir, *counsellor*
comhairliú, *counselling*
córas tacaíochta, *support system*
cosc, *prevention*
dúlagar, *depression*
féinghortú, *self-harm*
líne chabhrach, *helpline*
lionn dubh, *depression*
rogha an díogha, *last resort*
self-help, *féinchabhair*
self-help groups, *grúpaí féinchabhracha*
spleáchas, *dependency*

2.5 Suimeanna agus siamsaíocht

áiseanna nádúrtha, *natural amenities*
ballraíocht, *membership*
caitheamh aimsire, *pastime(s)*
cleachtadh, *practice*
costais, *expenses*
costasach, *expensive*
dreapadóireacht, *climbing*
dúil, *liking*
fánaíocht, *hiking*
ceachtanna gailf, *golf lessons*
ceachtanna snámha, *swimming lessons*

Liosta Foclóra AS & A2

iascaireacht, *fishing*

rothaíocht, *cycling*

saor, *inexpensive*

scístiúil, *restful*

siamsaíocht, *entertainment*

siúlóidí dúlra, *nature walks*

sléibhteoireacht, *mountaineering*

spéiseanna, *interests*

suaimhneach, *tranquil*

suimeanna, *interests*

sultmhar, *enjoyable*

2.6 Roghanna agus deiseanna ar fáil

áiseanna, *facilities*

am fóillíochta, *spare time*

ceachtanna, *lessons*

ceachtanna tiomána, *driving lessons*

ceardlann, *workshop*

ceardlann drámaíochta, *drama workshop*

compántas, *troupe*

cumann, *association*

deis, *opportunity*

fo-chumann, *club*

foghlaim ar líne, *online learning*

gairm, *profession*

gairmeacha, *careers*

Liosta Foclóra AS & A2

gairmthreoir, *careers advice*
ionad fóillíochta, *leisure centre*
ionad spóirt, *sports centre*
jabionad, *job centre*
liúntas um fhilleadh ar obair, *adult education*
malartán fostaíochta, *employment exchange*
ollscolaíocht, *university education*
paróisteach, *parochial*
postionad, *job centre*
ríomhfhoghlaim, *e-learning*
rogha, *choice*
scéim um fhilleadh ar obair, *back to work schemes*
scolaíocht, *schooling*

2.7 Rannpháirtíocht phearsanta

clubanna iarscoile, *afterschools clubs*
cluichí foirne, *team games*
cóireáil spá, *spa treatment*
cumhartheiripe, *aromatherapy*
gníomhach, *active*
iomaíoch, *competitive*
léitheoireacht, *reading*
rannpháirtíocht, *participation*
reifléacseolaíocht, *reflexology*
seomra aclaíochta, *gymnasium*,
suaimhneach, *relaxing*

Liosta Foclóra AS & A2

tráthanna ceisteanna, *quizzes*

2.8 Buntáistí chaitheamh aimsire don duine aonair

cairdeas, *friendship*

comrádaíocht, *camaraderie*

fáinne sóisialta, *social circle*

folláine, *well-being*

inchur deonach, *voluntary contribution*

obair dheonach, *voluntary work*

piarghrúpa, *peer group*

saol sóisialta, *social-life*

scíth a ligean, *to relax*

sláinte, *health*

spionnadh, *vitality*

suaimhneas intinne, *peace of mind*

taithe saoil, *life experience*

tríoblóid a sheachain, *avoid trouble*

2.9 Taisteal

an domhan mór a fheiceáil, *to see the world*

cultúir éagsúla, *various cultures*

éagsúlachtaí aeráide, *climate variations*

léargas, *insight*

modhanna iompair, *transport systems*

nósanna, *customs*

nósanna oibre, *work patterns*

Liosta Foclóra AS & A2

oidhreacht, *heritage*

taisteal, *travel*

teangacha, *languages*

tionscail dhúchasacha, *native industries*

traidisiúin, *traditions*

2.10 Impleachtaí taistil don duine aonair agus don tsochaí

duine aonair, *individual*

impleachtaí, *implications*

iompar poiblí, *public transport*

lacáiste, *discount*

lorg carbóin, *carbon footprint*

sábháilteacht, *safety*

slite rothaíochta, *cycling routes*

sochaí, *society*

2.11 Saincheisteanna tráthúla agus comhaimseartha

athruithe polasaí, *policy changes*

ciorruithe oideachais, *education cuts*

ciorruithe sláinte, *health cuts*

cúrsaí timpeallachta, *environmental affairs*

dífhostaíocht, *unemployment*

fiacha, *debts*

géarchor creidmheasa, *credit crunch*

géilleagar domhanda, *global economy*

i mbéal an phobail, *on everyone's lips*

Liosta Foclóra AS & A2

infheistíocht, *investment*

ionchais, *prospects*

meathlú, *recession*

riail dhíreach, *direct rule*

talmhaíocht, *agriculture*

Tionól Thuaisceart Éireann, *Northern Ireland Assembly*

tionscal, *industry*

trádáil thrasteorann, *cross-border trade*

Comhthéacs 3:

Daoine Óga sa tSochaí

3.1 Tionchair ar dhaoine óga – comhpháirtithe, teaghlach, cairde, scoil agus creideamh

áiseanna scoile, *school facilities*

cairdeas, *friendship*

cód iompair, *code of conduct*

comhairleoir scoile, *school counsellor*

comhcheoltóirí, *fellow musicians*

comhghleacaí, *colleague*

comhimreoirí, *fellow players*

comhoibrithe, *fellow workers*

comhpháirtí, *peer*

comhscoláirí, *fellow pupils*

comhthuisctint, *mutual understanding*

crann taca, *friend (on which you can depend)*

creideamh, *religion*

cumainn scoile, *school societies*

dlúthchaidreamh, *close relationship*

dlúthchairdeas, *close friendship*

eagraíocht éacúiméineach, *ecumenical organisation*

eagraíocht trasphobail, *cross-community organisation*

eiseamláir duine a leanúint, *to follow the example of someone*

fealsúnacht na scoile, *school philosophy*

Liosta Foclóra AS & A2

foirne scoile, *school teams*
gaol teaghlaigh, *familial relationship*
leasdeartháir, *stepbrother*
leasdeirfiúr, *stepsister*
mórtheaghlach, *extended family*
searmanas eaglasta, *church ceremony*
séiplíneach, *chaplain*
seirbhís eaglasta, *church service*
tacaíocht, *support*
teaghlach núicléach, *nuclear family*
tionchar, *influence*
tuismitheoirí, *parents*

3.2 Cultúr pobail agus meáin chumarsáide – teilifís, pictiúrlann, irisleabhair, ceol, preas agus fógraíocht

bunrán, *daily bulletin*
ceol clasaiceach, *classical music*
ceol hip hap, *hip hop music*
ceol rince, *dance music*
ceol tuaithe, *country music*
cinsireacht ceoil, *copyright of music*
cinsireacht scannán, *film censorship*
clár faisnéise, *documentary*
clár idirghníomhach, *interactive programme*
colúnaí, *columnist*
cultúr pobail, *popular culture*

Liosta Foclóra AS & A2

díospóireacht, *debate*
eagarfhocal, *editorial*
eagarthóir, *editor*
fógraí idirlín, *internet advertisements*
fógraí raidió, *radio advertisements*
fógraí rangaithe, *classified advertisements*
fógraí teilifíse, *television advertisements*
fógraí teilifíse, *television advertisements*
fógraíocht, *advertising*
fógraíocht, *advertising*
foilseachán áitiúil, *local publication*
foilseachán náisiúnta, *national publication*
iris dhaite, *coloured magazine*
iris do dhéagóirí, *magazine for teenagers*
iris faisin, *fashion magazine*
iris Ghréasáin, *webzine*
iris spóirt, *sports magazine*
iriseoir, *journalist*
leathanach na litreacha, *letters page*
meáin chumarsáide, *media*
meán cumarsáide, *medium*
míosúchán, *monthly*
pobalbhreith, *opinion poll*
popcheol, *pop music*
preas, *press*
príomhscannán, *feature film*

Liosta Foclóra AS & A2

rapcheol, *rap music*

scannán, *film*

scannán eachtraíochta, *adventure film*

scannán faisnéise, *documentary film*

scannán oideachasúil, *educational film*

scannán tríthoiseach, *3D film*

seachtanán, *weekly*

sobalchlár, *soap opera*

tábhacht na fógraíochta, *importance of advertising*

tairseach a naoi, *nine o'clock watershed*

teilifís réaltachta, *reality television*

tionchar na fógraíochta, *influence of advertising*

tionchar na meán, *influence of the media*

tionscal na scannán, *film industry*

tréimhseachán, *periodical*

tuairmíocht, *opinion*

3.3 Féiniúlacht chultúrtha - tuiscint ar do chultúr féin agus ar

éagsúlachtaí cultúrtha

Aire Cultúir, Ealaíon agus Fóillíochta, *Minister for Culture, Arts and Leisure*

caomhnú an chultúir, *preservation of culture*

comhionannas cultúrtha, *cultural equality*

cultúr ceannasach, *dominant culture*

cultúr comhaimseartha, *contemporary culture*

cultúr dúchasach, *indigenous culture*

cultúr eachtrannach, *foreign culture*

Liosta Foclóra AS & A2

cultúr iolraíoch, *pluralist culture*
cultúr liobrálach, *liberal culture*
cultúr mionlaigh, *minority culture*
cultúr na gceiliúrán, *celebrity culture*
cultúr na ndaoine, *folk culture*
cultúr na n-óg, *youth culture*
cultúr nua-aimseartha, *modern culture*
cultúr piarghrúpa, *peer culture*
cultúr pobail, *popular culture*
cultúr tomhaltais, *consumer culture*
domhandú cultúir, *globalisation of culture*
eagraíochtaí cultúrtha, *cultural organisations*
grúpaí cultúrtha, *cultural groups*
maoiniú poiblí, *public funding*
maoiniú rialtais, *government funding*
suaitheadh cultúir, *culture shock*
tábhacht an chultúir, *importance of culture*

3.4 Saol na scoile - brúnna agus dúshláin

áiteanna ollscoile, *univeristy places*
barr an ranga, *top of the class*
brú an phiarghrúpa, *peer group pressure*
brú na hoibre, *work pressure*
brú na scrúduithe, *exams pressure*
bun an ranga, *bottom of the class*
comórtas, *competition*

Liosta Foclóra AS & A2

comparáid, *comparision*

dúil gan fháil, *unfulfilled expectation*

dul siar, *revision*

éiteas na scoile, *school ethos*

grádanna, *grades*

imeachtaí seach-churaclaim, *extra-curricular activities*

ionadaíocht don scoil, *representation of school*

marcanna, *marks*

measúnachtaí, *assessments*

obair chúrsa, *coursework*

príomhbhuachaill, *head-boy*

príomhchailín, *head-girl*

ranganna breise, *extra classes*

strus, *stress*

táblaí sraithe, *league tables*

tacaíocht ó mhúinteoirí, *support from teachers*

tacaíocht ó thuismitheoirí, *support from parents*

torthaí, *results*

tromaíocht, *bullying*

uaillmhian, *ambition*

3.5 Dul i ngleic le brúnna scoile

caitheamh aimsire, *hobbies*

ceannaire bliana, *head of year*

comhairle a lorg, *to seek advice*

comhairleoir, *counsellor*

Liosta Foclóra AS & A2

dul i ngleic le, *deal with*
fadhbanna a roinnt, *to share problems*
foireann frith-thromaíochta, *anti-bullying team*
foireann tréadchúraim, *pastoral care team*
monatóireacht, *monitoring*
múinteoir ranga, *form tutor*
ranganna breise, *extra classes*
ranganna saora, *free classes*
scíth a ligean, *to relax*
tréadchúram, *pastoral care*

3.6 Freagracht phearsanta don fhoghlaim

ar do chonlán féin, *on your own initiative*
as do stuaim féin, *on your own initiative*
athbhreithniú spriocanna, *target review*
beartú spriocanna, *target setting*
cuspóirí, *objectives*
foghlaiméoir neamhspleách, *independent learner*
freagracht phearsanta, *personal responsibility*
indéanta, *achievable*
neamhspleáchas, *independence*
rialacha na scoile, *school rules*
spriocanna, *targets*
staidéar neamhspleách, *independent study*
tinreamh, *attendance*

Liosta Foclóra AS & A2

3.7 Pleanáil ghairme – ardaidhmeanna agus spriocanna

ábhar a roghnú, *to choose a subject*

ardaidhmeanna, *aspirations*

cloí le hábhar, *to persevere with a subject*

cloí leis an Ghaeilge, *to persevere with Irish*

deiseanna gairme, *career opportunities*

forbairt ghairme, *career development*

gairm, *career*

gairm-mhian, *career aspiration*

gairmthreoir, *career guidance*

ionchais ghairme, *career prospects*

múinteoir gairmthreorach, *careers teacher*

oideachas faoi ghairmeacha, *careers education*

pleanáil ghairme, *career planning*

post páirtaimseartha, *part-time job*

próifíl ghairme, *career profile*

rogha ghairme, *career choice*

roghanna, *options*

seirbhís ghairmeacha, *careers service*

soghluaiseacht i ngairm, *mobility in career*

taithe oibre, *work experience*

3.8 Tuiscint ar an chóras oideachais

áit ollscoile a ghnóthú, *to gain a university place*

an córas oideachais, *the education system*

caidrimh a chothú, *to form relationships*

Liosta Foclóra AS & A2

cúrsaí teanga, *language courses*

dul i dtaithe ar an chóras, *to become acquainted with the system*

Gaelscoileanna, *Irish-medium schools*

grádanna a ghnóthú, *to gain grades*

impleachtaí roghanna, *implications of decisions*

rogha leathan, *wide choice*

scéimeanna oibre, *work-related schemes*

scoileanna Caitliceacha, *Catholic schools*

scoileanna iomlánaithe, *integrated schools*

scoileanna stáit, *state schools*

3.9 Tuiscint ar chórais oideachais eile

cúrsaí céime, *degree courses*

cúrsaí fochéime, *undergraduate courses*

cúrsaí for-rochtana, *outreach courses*

cúrsaí iarchéime, *postgraduate courses*

cúrsaí oiliúna, *training courses*

oideachas aosach, *adult education*

oideachas fad saoil, *life-long education*

oideachas for-rochtana, *outreach education*

3.10 Saincheisteanna tráthúla agus comhaimseartha

Aire Oideachais, *Minister for Education*

córas cuimsitheach, *comprehensive system*

deontais oideachais, *educational grants*

grúpaí díothacha, *deprived groups*

Liosta Foclóra AS & A2

iasachtaí mac léinn, *student loans*

páistí díothacha, *deprived children*

roghnú acadúil, *academic selection*

Roinn an Oideachais, *Department of Education*

straitéis an rialtais, *government strategy*

táillí ollscoile, *university fees*

teist aistrithe, *transfer test*

Comhthéacs 4:

Saorántacht Áitiúil & Domhanda

4.1 Comhionannas agus neamhionannas – cinéalacha/cúiseanna

aineolas, *ignorance*

aoiseachas, *ageism*

biogóideacht, *bigotry*

comhionannas, *equality*

claoonroinnt, *gerrymandering*

dúshaothrú, *exploitation*

dúshaothrú an lucht oibre, *exploitation of workers*

éagothroime, *inequality*

éagothroime shochoideachasúil, *socio-educational inequality*

éagothromoidí comhcheangailte, *combined inequalities*

gnéasachas, *sexism*

idirdealú, *discrimination*

leatrom, *discrimination*

leithcheal, *discrimination*

luí éagothroime, *sense of inequality*

neamhionannas, *inequality*

neamhionannas acmhainní, *inequality of resources*

neamhionannas aoise, *age inequality*

neamhionannas ciníocha, *racial inequality*

neamhionannas creidimh, *religious inequality*

neamhionannas inscne, *gender inequality*

Liosta Foclóra AS & A2

neamhionannas teanga, *language inequality*

4.2 Comhionannas sa tsochaí

atmaisféar cóimheasa, *climate of mutual respect*

cearta daonna, *human rights*

comhaontú frithpháirteach, *mutual agreement*

comhdheiseanna, *equal opportunities*

comhthuisicint, *mutual understanding*

cothrom na Féinne, *fair play*

cuóta allmhairíochta-onnmhairíochta, *import-export quota*

cuóta inimirceach, *immigration quota*

de thoil a chéile, *by mutual accord*

fostóir comhionannas deiseanna, *equal opportunities employer*

idirdealú dearfach, *positive discrimination*

leithcheal dearfach, *positive discrimination*

4.3 Leithcheal agus claontacht - cúiseanna agus iarmhairtí

Acht in aghaidh leithcheala, *Discrimination Act*

ag comhrac in aghaidh leithcheala, *combating discrimination*

claon in aghaidh duine, *to prejudice against someone*

claon in éadan duine, *to prejudice against someone*

claontacht, *prejudice*

claontacht aicme, *prejudice of class*

claontacht cine, *prejudice of race*

claontacht creidimh, *religious prejudice*

claontacht inscne, *prejudice of gender*

Liosta Foclóra AS & A2

easpa cóimheasa, *lack of mutual respect*

easpa comhthuisceana, *lack of mutual understanding*

easpa cumarsáide, *lack of communication*

easpa measa, *lack of respect*

easpa tuisceana, *lack of understanding*

in aghaidh leithcheala, *anti-discrimination*

léirigh claontacht i leith, *to show prejudice*

leithcheal, *discrimination*

reachtaíocht in aghaidh leithcheala, *anti-discrimination legislation*

réamhthuairimí, *preconceived ideas*

4.4 Dul i ngleic le leithcheal agus claontacht

an tAcht um Míchumas, *Disability Act*

beartas comhdheiseanna, *equal opportunities policy*

comhdheiseanna do chách, *equal opportunities for all*

eagraíochtaí trasphobail, *cross-community organisations*

oideachas feabhsaithe, *improved education*

scéimeanna oideachais, *education schemes*

sláinte agus sábháilteacht ag an obair, *health and safety at work*

4.5 Bochtanas - cúiseanna agus iarmhairtí

aiséolaíocht fiach, *debt repayment*

aiséolaíochtaí morgáiste, *mortgage repayments*

an tAcht Sláinte, *Health Act*

bailiú fiach, *debt collection*

bainistiú fiach, *debt management*

Liosta Foclóra AS & A2

billí, *bills*

creidiúnaí, *creditor*

creidmheas, *credit*

cúram sláinte phobail, *community health care*

dea-nós sláinte, *good health habit*

dífhostaíocht, *unemployment*

droch-choinníollacha maireachtála, *poor living conditions*

easpa deiseanna fostaíochta, *lack of employment opportunities*

easpa oideachais, *lack of education*

fadhbanna sóisialta, *social problems*

fáinne fí na bochtaineachta, *vicious cycle of poverty*

féichiúnaí, *debtor*

fiach fadtéarmach, *long-term debt*

fiach gearrthéarma, *short-term debt*

fiacha, *debts*

géarchor creidmheasa, *credit crunch*

iasachtaí, *loans*

oideachas sláinte, *health education*

rátaí úis, *interest rates*

sáinn na bochtaineachta, *poverty trap*

sláinte theaghaigh, *family health*

timthriall na bochtaineachta, *cycle of poverty*

titíocht níos fearr, *better housing*

ús, *interest (financial)*

4.6 Réitiú don bhochtanas áitiúil agus domhanda

Liosta Foclóra AS & A2

athoiliúint, *retraining*

athoiliúint thionsclaíoch, *industrial retraining*

comhoibriú idirnáisiúnta, *international co-operation*

cuir athoiliúint ar, *to retrain*

cumainn charthanachta, *charitable organisations*

cúrsaí oiliúna, *training courses*

deiseanna fostaíochta, *employment opportunities*

deiseanna oiliúna, *training opportunities*

fórsa oibre oilte, *educated workforce*

fostaíocht, *employment*

infheisíocht, *investment*

iompar inacmhainne, *affordable transport*

scileanna so-aistrithe, *transferable skills*

straitéisí domhanda, *global strategies*

tithíocht inacmhainne, *affordable housing*

4.7 Sochaí ilchultúrtha - dúshláin agus brúnna

creatlach cultúrtha, *cultural fabric*

cultúir éagsúla, *various cultures*

domhandú cultúrtha, *cultural globalisation*

eachtrannaigh, *foreigners*

éiteas ilchultúrtha, *multi-cultural ethos*

feasacht chultúrtha, *cultural awareness*

féiniúlacht chultúrtha, *cultural identity*

ilchineálacht chultúrtha, *cultural diversity*

malartú cultúrtha, *cultural exchange*

Liosta Foclóra AS & A2

oibrithe eachtrannacha, *foreign workers*

oidhreacht chultúrtha, *cultural heritage*

sochaí ilchultúrtha, *multi-cultural society*

teangacha, *languages*

tírdhreach cultúrtha, *cultural landscape*

traidisiún cultúrtha, *cultural tradition*

4.8 Forbairtí agus athruithe le déanaí

daonna ilchultúrtha, *multi-cultural population*

daonna iltheangacha, *multi-lingual population*

fórsa oibre ilchultúrtha, *multi-cultural workforce*

imirceach eacnamaíoch, *economic migrant*

insí oibrithe inimirceach, *influx of migrant workers*

oibrí inimirceach, *migrant worker*

pobal inimirceach, *migrant community*

reachtaíocht Eorpach, *European legislation*

reachtaíocht fostaíochta, *employment legislation*

spailpín fánach, *migrant worker*

4.9 Inimirce - saincheisteanna/buntáistí/iomlánú

aistritheoirí, *translators*

ateangaire, *interpreter*

ateangaireacht, *interpreting*

bunachar eolais, *knowledge base*

bunachar scileanna, *skill-base*

cearta oideachais, *education rights*

Liosta Foclóra AS & A2

cearta teanga, *language rights*

deacrachtaí cumarsáide, *communication difficulties*

ilchultúrthacht, *multi-culturalism*

iomlánú, *integration*

oideachas iomlánaithe, *integrated education*

scoileanna iomlánaithe, *integrated schools*

seirbhís aistriúcháin, *translation service*

seirbhís ateangaireachta, *interpretation service*

sochaí ilchultúrtha, *multi-cultural society*

4.10 Tuiscint ar éagsúlachtaí cultúrtha

cóimheas, *mutual respect*

comhionannas cultúrtha, *cultural equality*

comhthuiscint, *mutual understanding*

deiseanna traschultúrtha, *transcultural opportunitites*

eagraíochtaí traschultúrtha, *transcultural organisations*

féiniúlacht chultúrtha, *cultural identity*

oideachas cultúrtha, *cultural education*

taithe ar an saol, *life experience*

taithe dhaonna, *human experience*

taithe shóisialta, *social experience*

traschultúrú, *transculturation*

4.11 Forbairt ar dhaonlathas áitiúil agus domhanda

aois vótála, *voting age*

aonvóta inaistrithe, *single transferable vote*

Liosta Foclóra AS & A2

cearta vótála, *voting rights*

Comhalta den Tionól Reachtach (CTR), *Member of Legislative Assembly (MLA)*

daonlathas, *democracy*

daonlathas áitiúil, *local democracy*

daonlathas an phobail, *grassroots democracy*

daonlathas domhanda, *global democracy*

iomaitheoir neamhspleách, *independent candidate*

ionadaíocht chionmhar, *proportional representation*

neart vótála, *voting strength*

oll-toghchán, *general election*

páirtí polaitíochta, *political party*

príomhaire, *prime-minister*

tánaiste, *deputy-leader*

taoiseach, *leader*

toghchán, *election*

toghchán áitiúil, *local election*

toghchán don Tionól, *Assembly election*

uachtarán, *president*

vóta a chaitheamh, *to cast a vote*

vóta inaistrithe, *transferable vote*

vótáil, *to vote*

vótálaí, *voter*

4.12 Coimhlint - cúiseanna agus iarmhairtí

aighneas, *conflict*

cath, *battle*

Liosta Foclóra AS & A2

ciníochas, *racism*

cliseadh cumarsáide, *breakdown in communication*

cliseadh pobail, *community breakdown*

cogadh, *war*

cogadh cóir, *just war*

coimhlint, *conflict*

coimhlint áitiúil, *local conflict*

coimhlint idirnáisiúnta, *international conflict*

coinbhleacht, *conflict*

éagóir, *injustice*

éagóir idirnáisiúnta, *international injustice*

éagóir struchtúrach, *structural injustice*

leithcheal, *discrimination*

mar rogha dheiridh, *as a last resort*

4.13 Réiteach ar choimhlint

cainteanna gaireachta, *proximity talks*

déabhlóid, *devolution*

díchoimisiúnú, *decommissioning*

idirbheartaíocht, *negotiation*

idirbheartaíocht ghairacht, *proximity talks*

meas ar a chéile, *respect for each other*

póilíneacht, *policing*

próiseas síochána, *peace process*

réiteach coimhlinte, *conflict resolution*

réiteach coinbhleachta, *conflict resolution*

Liosta Foclóra AS & A2

síocháin mharthanach, *lasting peace*

socrú marthanach, *lasting settlement*

tuisicint ar dhearcadh an duine eile, *understanding the perspective of other*

Comhthéacs 5:

Feasacht Chomhshaoil

5.1 Tábhacht an chaomhnaithe sa tsochaí

aireachtáil dhaonna ar an timpeallacht, *human perception of the environment*

bainistíocht timpeallachta, *environmental management*

bonneagar timpeallachta, *environmental infrastructure*

caomhnú, *conservation*

comhshaoil, *environment*

cúrsaí timpeallachta, *environmental concerns*

damáiste don chomhshaoil, *environmental damage*

díghrádú comhshaoil, *environmental degradation*

imhsaoil, *environment*

líonra comhshaoil, *environment network*

mórtimpeallacht, *wider environment*

oideachas timpeallachta, *environmental education*

timpeallach lasmuigh, *outdoor environment*

timpeallacht, *environment*

timpeallacht dhaonna, *human environment*

timpeallacht fhisiciúil, *physical environment*

timpeallacht idéalach, *ideal environment*

timpeallacht uirbeach, *urban environment*

5.2 Caomhnú - cineálacha éagsúla

acmhainneacht timpeallachta, *environmental potential*

Liosta Foclóra AS & A2

aighe i leith na timpeallachta, *environmental attitude*
beartas comhshaoil, *environmental policy*
caipiteal comhshaoil, *environmental capital*
ceist timpeallachta, *environmental concern*
cinniúint chomhshaoil, *environmental fate*
clár gníomhaíochta comhshaoil, *environmental action programme*
eolaíocht chomhshaoil, *environmental science*
eolaíocht imshaoil, *environmental science*
eolas imshaoil, *environmental studies*
feabhsú comhshaoil, *environmental improvement*
feasacht chomhshaoil, *environmental awareness*
grúpa comhshaoil, *environmental group*
ilghnéitheacht timpeallachta, *environmental diversity*
limistéar comhshaoil, *environmental area*
limistéar imshaoil, *environmental area*
measúnú comhshaoil, *environmental appraisal*
pleanáil comhshaoil, *environmental planning*
rialú comhshaoil, *environmental control*
rialú timpeallachta, *environmental control*
tionchar timpeallachta, *environmental influence*
toisc thimpeallachta, *environmental factor*

5.3 Freasúra don chaomhnú

aimleascas, *reluctance*
ceandánacht, *stubbornness*
drochnósanna, *bad habits*

Liosta Foclóra AS & A2

easpa dreasachta, *lack of incentive*

fadhb timpeallachta, *environmental problem*

falsacht, *laziness*

guais timpeallachta, *environmental hazard*

leisciúlacht, *laziness*

míbhuntáiste de bharr timpeallachta, *environmental disadvantage*

milleadh na timpeallachta, *spoiling the environment*

réabadh na timpeallachta, *desecration of the environment*

truailliú na timpeallachta, *pollution of the environment*

5.4 Truailliú agus dramhaíl - foinsí agus réitigh

cáin in aghaidh an truailithe, *anti-pollution tax*

clár obairdhreasaithe, *work-incentive programme*

dlíthe na tíre, *laws of the land*

dreasacht, *incentive*

dreasacht airgid, *financial incentive*

dreasacht eacnamaíoch, *environmental incentive*

feachtas comhshaoil, *environmental campaign*

foinsí éagsúla fuinnimh, *alternative energy sources*

liúntas dreasachta, *incentive allowance*

measúnacht tionchair timpeallachta, *environmental impact assessment*

monatóireacht ar thruailliú, *monitoring of pollution*

ráiteas tionchair timpeallachta, *environmental impact statement*

reachtaíocht, *legislation*

staidéar tionchair timpeallachta, *environmental impact study*

táscaire truailithe, *pollution indicator*

Liosta Foclóra AS & A2

truailliú aeir, *air pollution*
truailliú aibhneacha, *river pollution*
truailliú atmaisféarach, *atmospheric pollution*
truailliú forleathan, *widespread pollution*
truailliú ithreach, *soil pollution*
truailliú mara, *marine pollution*
truailliú radaighníomhach, *radioactive pollution*
truailliú talmhaíochta, *agricultural pollution*
truailliú teirmeach, *thermal pollution*
truailliú tionsclaíoch, *industrial pollution*
truailliú uisce, *water pollution*

5.5 Foinsí comhrognacha agus in-athnuaite fuinnimh

athchúrsáil, *recycling*
bithéagsúlacht, *biodiversity*
cumhacht hidrileictreach, *hydro-electric power*
feirm ghaoithe, *wind farm*
foinse comhrognach fuinnimh, *alternative energy source*
foinse in-athnuaite fuinnimh, *renewable energy source*
fuinneamh gréine, *solar energy*
fuinneamh hidrileictreach, *hydro-electric energy*
gineadóir gaoithe, *wind generator*
grian-aonad, *solar unit*
grianfhuinneamh, *solar energy*
grianphainéal, *solar panel*
griantéitheoir, *solar heater*

Liosta Foclóra AS & A2

hidrileictreachas, *hydro-electricity*

muilte gaoithe, *windmills*

painéal gréine, *solar panel*

Scéim Hidrileictreach na Sionainne, *Shannon Hydro-Electric Scheme*

staisiún grianchumhachta, *solar power plant*

staisiún hidrileictreach, *hydro-electric station*

téamh gréine, *solar heating*

tuirbín gaoithe, *wind turbine*

5.6 Athrú aeráide - cúiseanna agus iarmhairtí

athrú aeráide, *climate change*

creimeadh cósta, *coastal erosion*

géarchéim comhshaoil, *environmental crisis*

géarchéim timpeallachta, *environmental crisis*

milleadh gnáthóg, *destruction of habitats*

réabadh gnáthóg, *desecration of habitats*

téamh domhanda, *global warming*

5.7 Ról na rialtas i gcosaint na timpeallachta

Acht Truaillíochta, *Pollution Act*

Aire Comhshaoil, *Environment Minister*

Aire Comhshaoil agus Rialtais Áitiúil, *Minister for the Environment and Local Government*

An Ghníomhaireacht Eorpach Comhshaoil, *European Environment Agency*

An Institiúid Comhshaoil agus Inbhuanaitheachta, *Institute for Environment and Sustainability*

Liosta Foclóra AS & A2

An Oifig Eolais Chomhshaoil, *Environmental Information Office*

An Rannóg Beartas Comhshaoil, *Environment Policy Section*

An Rannóg Comhshaoil, *Environmental Department*

An Roinn Comhshaoil, *Department of the Environment*

An Scéim um Chosaint na Timpeallachta Tuaithe, *Rural Environmental Protection Scheme*

Cairde Chomhshaoil na hÉireann, *Friends of the Irish Environment*

Coinbhinsiún ar an Athrú Aeráide, *Convention on Climate Change*

dreasacht chánach, *tax incentive*

Lá Domhanda an Chomhshaoil, *World Environmental Day*

Monatóireacht Dhomhanda don Chomhshaoil, *Global Monitoring for Environment*

Oifigeach Feasachta Comhshaoil, *Environmental Awareness Officer*

Oifigeach Rialaithe Comhshaoil, *Environmental Control Officer*

reachtaíocht Eorpach, *European legislation*

5.8 Comhfhreagracht agus freagracht phearsanta

comhfhreagracht, *collective responsibility*

comhoibriú áitiúil, *local co-operation*

comhoibriú idirnáisiúnta, *international co-operation*

comhoibriú náisiúnta, *national co-operation*

freagracht phearsanta, *personal responsibility*

gaol idir an duine agus a thimpeallacht, *man-environment relationship*

iarracht phearsanta, *personal effort*

ionchur aonair, *individual input*

rialachán comhshaoil, *environmental regulation*

timpeallacht de dhéantús an duine, *man-made environment*